

2024

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

VAİZ

Din Hizmetleri Sınıfı

KONU ANLATIMLI

%100 ÖZGÜN

Diyaret İşleri Başkanlığı Taşra Teşkilatında münhal bulunan kadroları için yapılacak sınav konularına uygun hazırlanmıştır.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI**VAİZLİK****DİN HİZMETLER SINIFI****KONU ANLATIMLI****YAZAR**

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir. Yayıncının izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

Kitabın bilimsel sorumluluğu yazarlara aittir.

**BU KİTAP T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞININ BANDROLÜ İLE
SATILMAKTADIR.**

ISBN/Sertifika No

9 786256 519817

Sertifika No: 40447

SAYFA TASARIMI

Data Dizgi Ekibi

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok.
Matbaacılar Sitesi Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 29 95 – 0 505 925 57 81
Faks: 0 312 342 23 58

ÖN SÖZ

Diyanet İşleri Başkanlığımız Taşra Teşkilatında münhal bulunan vaiz kadroları için sınav yapılmaktadır.

Vaizlik sınavına kendinizi soru çözerek değerlendireceğiniz güncel sorulardan oluşan ve bütün konuları kapsayan bu kitabımızı hazırlamış bulunmaktayız. Data Yayınları olarak siz değerli sınava girecek adaylar için elinizdeki soru bankası kitabının çok faydalı olacağına inanıyoruz ve yapılacak sınavda başarılar diliyoruz.

Başarılarınız hep daimi olsun.

DATA YAYINLARI

KİTABA İLİŞKİN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİNİZ İÇİN

datayayinlari@gmail.com adresine e-posta ile veya

0542 262 03 37 WhatsApp iletişim numaramız

üzerinden iletebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1 KUR'AN-I KERİM	5
ÜNİTE 2 FIKIH	28
ÜNİTE 3 KELAM	62
ÜNİTE 4 HADİS	93
ÜNİTE 5 TEFSİR	128
ÜNİTE 6 İSLAM TARİHİ VE İSLAM AHLAKI	159
ÜNİTE 7 DİNİ VE MESLEKİ GENEL KÜLTÜR	196
ÜNİTE 8 1982 ANAYASASI	216
ÜNİTE 9 657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU	278
ÜNİTE 10 633 SAYILI DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN	347
ÜNİTE 11 3071 SAYILI DİLEKÇE HAKKININ KULLANILMASINA DAİR KANUN	374
ÜNİTE 12 DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ	378
ÜNİTE 13 DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİSİPLİN AMİRLERİ YÖNETMELİĞİ	394
ÜNİTE 14 DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI SINAV YÖNETMELİĞİ	405

KUR'AN-I KERİM

1. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM MUHTEVASI VE TECVİD

KUR'AN-I KERİM SÛRESİ HAKKINDA

1. Fâtiha Sûresi Hakkında

Fâtiha, Kur'ân-ı Kerîm'in birinci sûresidir. Mekke döneminin **ilk yıllarında** müstakil bir sûre olarak Müddesir sûresinden sonra inmiştir. Bazılarına göre "besmele" dâhil yedi âyettir. Bazılarına göre ise "besmele" hâriç yedi âyettir. İkinci görüşe göre "أَنعَمْتَ عَلَيْهِمْ" altıncı âyetin sonudur. Ebû Hanîfe bu görüştedir.

Diğer adları şunlardır: Ana kitap manasına "Ümmü'l-Kitâp" dinin asıllarını ihtiva eden manasına "el-Esâs", ana hatlarıyla İslâm'ı anlattığı için "el-Vâfiye" ve "el-Seb'u'l-Mesânî", birçok esrarı taşıdığı için "el-Kenz". Manası itibarıyla Fâtiha, en büyük dua ve münâcâttır.

2. Bakara Sûresi Hakkında

Bakara sûresi 286 âyettir. Medine'de **on senelik** bir müddet içinde peyderpey nâzil olmuştur. Mushaf tertibine göre 2, nüzûl sırasına göre 87. sûredir. İsmi, 67 ile 71. âyetler arasında bahsedilen, İsrâiloğulları'nın sığır kurban etmeleri kıssasından almıştır. Sûreye, içinde Âyetü'l-Kürsî bulunduğu Kur'sî, Kur'ân'ın zirvesi olduğu için Senâmu'l-Kur'ân, hidâyet nûrunun parlaklığı sebebiyle de Zehrâ ismi verilmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in en uzun sûresidir. Bu hâliyle sûre, Kur'ân'ın geniş bir özeti mâhiyetindedir.

Resûlullah (s.a.s.): "Bu sûre, neredeyse dînin tamamını ihtivâ eder" buyurmuştur.

3. Âl-i İmrân Sûresi Hakkında

Âl-i İmrân sûresi 200 âyettir. Medine'de nâzil olmuştur. İsmi, 33-34. âyetlerde bahsedilen ve "İmrân Ailesi" mânasına gelen "Âl-i İmrân" kelimesinden almıştır. Sûreye Kenz, Emân ve Tayyibe gibi isimlerin yanı sıra, seherlerde istiğfar edenlerden bahsettiğinden Sûretü'l-İstiğfâr ve hidâyet nûrunun parlaklığı sebebiyle de Zehrâ ismi verilmiştir. Mushaf tertibine göre 3, nüzûl sırasına göre 89. sûredir. Büyük ihtimalle Bedir savaşından sonra başlayarak hicretin **9. senesine** kadar peyderpey inmiştir. Kur'ân-ı Kerîm'in Bakara sûresinden sonra ikinci uzun sûresidir.

4. Nisâ Sûresi Hakkında

Nisâ sûresi Medine'de nâzil olmuştur, 176 âyettir. İsmi, birinci âyette geçen ve "kadınlar" mânasına gelen Nisâ kelimesinden alır. Ayrıca bu kelime sûre boyunca sıkça tekrar edilmektedir. Mushaf tertibine göre 4, nüzûl sırasına göre 98. sûredir. Kur'ân-ı Kerîm'in 114 sûresi içinde ricâl yani "Erkekler" ismini taşıyan bir sûre olmayıp, "Nisâ" ismiyle anılan bir sûrenin olması ve sûrede **daha çok** kadınlarla alakalı konuların ele alınması, İslâm'ın kadına verdiği değer açısından dikkat çekicidir. Daha önce hep ikinci planda tutulmuş ve hakları yenmiş kadınları onurlandırmanın ve onları İslâm toplumu içinde layık oldukları yere oturtmanın açık bir işaretidir.

5. Mâide Sûresi Hakkında

Mâide sûresi 120 âyettir. Medine'de inmiştir. Sûre ismi, içinde "yemekli sofrâ" mânasındaki mâide kelimesinin geçtiği 112. ayetten almaktadır. Esasında bu sûre İslâm nimetinin ikram edildiği ilâhî bir sofradır. Ayrıca bu sûreye, birinci âyetinde akidlerin yerine getirilmesi emredildiği için "Ukûd", okuyanları azap meleklerinin elinden kurtaracağı için Münkize, ve dinî hükümler çeşitli âyetlere serpiştirildiği için Muba'sire adları da verilmiştir. Bu sûre Hudeybiye anlaşmasından sonra, Hicret'in **6. senesinde** veya **7. senesinin** başlarında vahyolunmuştur.

6. En'âm Sûresi Hakkında

En'âm sûresi çoğunluğun görüşüne göre Mekke'de **bir defada** inmiştir. Ancak üç veya **altı** âyetinin Medine'de indiğine dair bir görüş de bulunmaktadır. 165 âyettir. Mushaftaki tertibe göre 6, iniş sırasına göre 55. sûredir. Sûreye isim olan en'âm kelimesi Arapça'da "deve, sığır ve koyun gibi evcil hayvanlar, ceylan, geyik ve benzeri yabani hayvanlar ve bir takım binek hayvanları" mânasında kullanılmaktadır. Bu kelime sûrenin 136, **138, 139 ve 142.** âyetlerinde **altı kez** tekrar edilmiştir.

7. A'râf Sûresi Hakkında

A'râf sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. 206 âyettir. İbretli "Ashâb-ı sebt" kıssasını anlatan 163-170. âyetlerin Medine'de indiğine dair rivayetler vardır. Mushaf tertibine göre 7, iniş sırasına göre 39. sûredir. İsmi **46 ve 48.** âyetlerde geçen A'râf kelimesinden alır. "A'râf", cennetle cehennem arasında bulunan yerin ismidir. Bu sûrenin ayrıca Mîsâk ve Mîkat diye isimleri olmasına rağmen **daha çok** "A'râf" ismiyle anılmıştır.

FIKİH

2. ÜNİTE

FIKİH USÛLÜ

Fıkıh ilminin bir dalı Fürû (**Tatbiki Hukuk**), diğer dalı ise usûl (**Nazari Hukuk**.)

Fıkıh usulünün diğer isimleri: İlmü'l usûli'l fıkıh, ilmu'l usûl, fıkıh usûlu, islam hukuk felsefesi, islam hukuk metodolojisi, islam hukuk usûlu, islam Teşrîf usûlu, islam hukuk nazariyatı.

Usûl: İstılahta racih, kaide, müsteshab ve delil manalarına kullanılır. Her birini cümlede örnek verecek olursak;

Racih: Kelamda asl olan manayı hakikidir. Asl racih anlamına.

Kaide: Lâşe'nin zaruret içinde bulunan insan tarafından yeneceği, asl olanın hilafıdır. Asl kaide anlamındadır.

Müsteshab: Beraet-i zimmet asıldır. Asl müsteshab anlamına.

Delil: Bu meselenin aslı icmadır. Asl delil anlamındadır.

Mezheplere Göre Fıkıhın Tanımı

Hanifilere göre, kişinin amel yönünden lehine ve aleyhine olan şeri hükümleri bir meleke halinde bilmesi.

Şafiilere göre, Şeri ameli hükümleri yani ibadet, muamelat ve ukubata ait hükümleri tafsili delillerden çıkarak bilmektir.

Fıkıh usulünün konusu: Şer'i deliller ve şer'i hükümlerdir.

Fıkıh ile Fıkıh usûlu arasındaki fark;

Fıkıh: Mükellefin hukuk düzeniyle ilgili fiilleri ve bu fiillerin hükümlerini ihtiva eder.

Fıkıh Usulü: Şeri hükümleri tafsili delillerden istinbat etmek için gerekli kaideleri öğreten bir ilimdir.

Fıkıh kaideleri ile Usulü fıkıh arasındaki fark;

❖ Fıkıh kaideleri; fıkıhın genel prensip ve hükümlerini içerir.

❖ Fıkıh usûlü; fakihin uyması gereken kaideleri içerir.

Fıkıh kaidelerine örnek: Alması memnu olan şeyin vermesi dahi memnudur.

Usûl kaidelerine örnek: Hâss lafız, vaz olunduğu manaya kesin olarak delalet eder. (fıtır sadakası; hani-

filere göre arpa ve bugdaydan verilebildiği gibi kıymetinden de verilebilir.)

FIKİH USÛLÜ TARİHİ

Efendimiz döneminde: Muaz b. Cebel'in yemene görevli giderken Hz. Peygamber'in neyle amel edeceğinin sorusuna Kitap, sünnet, rey ve içtihat diye cevap vermesinde fıkıh usulü terimleri bulunmaktadır.

Sahabe döneminde: Hz. Ali'nin içki içene uyguladığı cezayı iftira atana uygulanan cezayı uygulaması bir içtihatdır. Hz. Ömer'in valilerine gönderdiği mektuplarda birçok fetvalar ve içtihatlar vardır.

Tabiûn döneminde: Ehli Rey (kıyas, istihsan), Ehli Hadis (kitap sünnet) mektepleri ortaya çıktı.

Müçtehit İmamlar: Haram, vacib, mubah, farz, istilahları ortaya çıktı.

İmam Şafî'nin **er Risale** adlı eseri ilk usul eseridir.

Fıkıh Usûlü Meslekleri,

Fukaha mesleği: (Hanifî mesleği) Tümevarım esasına dayanmaktadır. (olaylardan hareketle genel kaidelere varılır)

Mütekellimin Mesleği: (Şafîî mesleği) Tümdengelim esasına dayanır. (genel kaidelerden olayların hükümleri çıkarılır)

Memzuc Meslek: (Birleştirilmiş meslek) Tümevarım ve Tümdengelim metodunun birlikte kullanılmasıdır. Hanefi, Şafii, Maliki ve Hanbelî mezhep temsilcileri kullanmıştı.

Fıkıh Usûlü Eserleri Yazarlar

Fukaha Mesleği: Kerhi, Pezdevi, Nesefi, Serahsi, Debusi.

Mütekellimin Mesleği: Cüveyni, Gazali, Fahreddin er Razi.

Memzuc Meslek: Molla Hüsrev, Molla Fenari

ŞER'İ DELİLLER

Delil: Kendisinden şer'i hüküm istinbat olunan demektir.

Delillerin Sınıflandırılması:

a) Akli ve nakli deliller

b) Nass olan ve olmayan deliller

KELAM

3. ÜNİTE

İslam'ın inanç esaslarını Kur'an-ı Kerim'den alarak, bunları akıl yoluyla açıklayan, temellendiren ve onları diğer görüşlere karşı savunmayı amaç edinen ilme de "**kelâm ilmi**" denilmiştir.

Konusunu esas olarak Kelâm ilmini tanımlayan âlimler, yaptıkları tanımlarda Kelâm'ın konusunu teşkil eden **Usûl-i Selâse** dedikleri üç temel ilkeyi (Ulûhiyyet, Nübüvvet ve Âhiret) dikkate almışlardır.

Seyyid Şerif el - Cürçânî (816/1431) şöyle der: "Kelâm, Allah'ın zâtından ve sıfatlarından, mebd'e ve meâd [başlangıç (yaratılış) ve sonuç (yeniden diriliş)] itibarıyla mümkünâtın (yaratılmışların) durumlarından - İslâm kanunu üzere bahseden bir ilimdir."

Kelâm'ın ilk temel konusu olan ulûhiyyet'e, Allah'ın varlığının delilleri, Allah'ın birliği, sıfatları, isimleri ve fiilleri meseleleri girer. Bu bağlamda Allah'ın görülmesi meselesi ve O'nun yaratmasıyla ilgili olan kader ve kazâ meselesi de **ulûhiyyet** konusu kapsamında ele alınmıştır. Kelâm ilminin ikinci temel konusu ise **nübüvvet'e**, peygamberlere imân, peygamberliğin imkânı, vahiy, kutsal kitaplar, Hz. Muhammed'in peygamberliğinin ispatı ve son nebî oluşu, diğer peygamberlerin peygamberliği, peygamberlerin sıfatları, mu'cize, şefâat vb. meseleler girer. Kelâm ilminin üçüncü temel konusu olan **âhiret'e**, âhiretin varlığını ispat, cennet, cehennem, sâ'at (kıyâmet), hesâp, mîzân, meâd (öldükten sonra dirilme) vb. konular girer.

Kelâm İlminin Amacı

Kelâm ilminin ana gayesi ve amacı, İslam'ın inanç esaslarını tespit ederek açıklama ve bunlara yönelik ortaya çıkan eleştirileri cevaplandırarak bu konudaki iddiaları çürütmektir.

1. İman esaslarını farklı şekillerde ispatlamak.
2. İslam'ın inanç esaslarını açıklamak
3. Batıl ehlinin itirazlarını delillerle çürüterek onlara cevap vermek.
4. Diğer dinî ilimler için bir temel oluşturmaya çalışmak.
5. İman eden kimsenin niyetini sağlamlaştırmak.
6. Dinî düşünce ve sosyal hayatta insanların önüne çıkan batıl inanç ve hurafelerin neler olduğunu açıklayarak müminlerin bunlara karşı uyanık olmalarını gerçekleştirmek.

Kelam İlminin Diğer İslam İlimleri Arasındaki Yeri ve Önemi

Hz. Peygamber'in âhirete irtihalinden sonra, sahabe neslinin son bulmaya yüz tuttuğu sıralarda, İslâm dünyasında inanç, ibadet ve ahlâk konularında farklı görüşler ve gruplar ortaya çıkmaya başladı. İslâm âlimleri de, başlangıçta sözlü olarak, zamanla risâle ve kitaplar yazarak bunlara cevap vermeye çalıştılar. Böylece İslâm dünyasında kelâm, tefsîr, fıkıh, hadîs, siyer vb. ilimler oluşmaya başladı.

Âlimler, bu ilimlerden Kelâm'a **eşrefu'l-ulûm** dediler. Kelâm'ın bu vasfı, temel konusu "Allah Teâlâ" olmasının yanı sıra, diğer İslâmî ilimlere de temel [esas] teşkil etmesinden kaynaklanmaktadır.

Kelâm ile Fıkıh, dinin ana gövdesini oluşturan "itikâdî meseleler"i biri ve "amelî meseleler"i diğeri konu edinen âdetâ bir görev paylaşımı yapmışlardır.

"Dinî ilimler içinde küllî olan kelimadır. Fıkıh, usûl-i fıkıh, hadîs ve tefsîr gibi diğer ilimler ise cüz'î ilimlerdir..."

Kelâmın inceleme ve araştırması, öncelikle en genel şeyden yani mevcûddan başlayıp detaya doğru iner. Bu detay içerisinde diğer dinî ilimlerin, **Kitap, Sünnet ve Peygamberin ispatı** gibi ilkelerini ortaya koyar. Bu noktadan sonra müfessir, kelâmın inceleme alanına giren şeyler arasından özel birini – yani Kitâb'ı alır – ve onun tefsîriyle uğraşır. Muhaddis, kelâmın inceleme alanına giren şeyler arasından özel birini – yani Sünnet'i – alır ve bunun sübût yollarını araştırır. Fakîh, bunlar arasından özel birini – yani mükellefin fiilini – alır ve hükümlerini belirtir... Öyleyse Kelâm ilmi bütün dinî ilimlerin ilkelerini ispat görevini yüklenmiş olmaktadır."

Felsefe, inanç alanıyla ilgili olan veya olmayan tüm konulara **akılcı ve tenkitçi** yöntemlerle yaklaşır. Bu yönüyle Kelâm'da olduğu gibi vahye dayalı bir kabul yoktur. Ancak Kelâm ilmi de, Felsefe'nin temel konuları olan "**varlık, bilgi ve değerler**" alanıyla ilgilendiğinden bu alanlarla ilgili fikir üretirken Felsefe'nin temel verilerinden yararlanabilir

Kelâm İlmi İçin Kullanılan Diğer İsimler

- ❖ el-Fıkhü'l-Ekber,
- ❖ İlmü'l-Akâid,
- ❖ İlmü't-Tevhîd,
- ❖ İlmü't-Tevhîd ve's-Sıfât,
- ❖ İlmü'n-Nazar ve'l-İstidlâl

HADİS

4. ÜNİTE

HADİS TARİHİ VE USULÜ

GİRİŞ

Bütün İslâmî ilimler Hz. Peygamber'in Sünnetini konu edinen Hadis İlminden doğmuş, daha sonra bağımsızlık kazanmışlardır. Hadis İlmî tarihsel olarak ilk ortaya çıkan İslâmî ilimdir.

Hadis İlmî, geçmişte **Şer'î ilimler** veya **Naklî ilimler** diye isimlendirilen, günümüzde ise **İslamî ilimler** denilen ilim grubunun bir alt dalıdır. İslâm Dini'ni konu edinen Naklî/Şer'î ilimler, **Tefsir, Hadis, Fıkıh, Kelam, Tasavvuf**'tur. Bu ilimler İslam Dini'nin temel iki kaynağı olan Kur'an ve Hz. Peygamber'in sünnetine yani uygulamalarına dayanırlar.

SÜNNET KAVRAMI

Sünnet'in, Hadis İlmî'ndeki anlamı, Hz. Peygamberin sözleri, davranışları ve onaylarıdır. Yani onun yolu ve hayat tarzı, sürekli ve devamlı davranışlarıdır. Bu anlamıyla sünnet terimi, "Allah Elçisinin Sünneti" anlamına gelen (سنة رسول الله) ifadesinin kısaltılmış şeklidir.

Sünnet, Hz. Peygamber'den gelmesi bakımından üçe ayrılır:

- 1- Kavli Sünnet
- 2- Fiili Sünnet
- 3- Takriri Sünnet

Kur'an'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber'in temel görevleri şunlardır:

- 1- **Tebliğ:** Allah'tan almış oldukları vahyi eksiksiz olarak insanlara bildirmek anlamına gelir.
- 2- **Beyân/Tebyîn:** Peygamber'in kendisine indirilen kitabı, ümmetine açıklaması, onları ihtilaf ettikleri konularda aydınlatmasıdır.
3. **Tezkiye (التزكية):** İnsanların kötü huylardan, günahlardan, kötülüklerden temizlenmesi, arındırılması demektir.

HADİS, HABER, ESER

Terimleri

Hz. Peygamber'in sünnetini haber veren, sünnetin söz ile ifade edilmiş haline hadis denir. Dolayısıyla

"Peygamber şöyle söyledi, şöyle yaptı veya falanca kişinin falan davranışını onayladı" gibi sözlü ifadeler ve haberlere, bunların yazıya dökülmüş haline **hadis** denir. Sünnet kavramı, Hz. Peygamber'in davranışlarını; hadis ise, onun davranışlarının, sözlerinin ve onaylarının, tanıkları tarafından haber verilmesini ifade eder.

Hadis ilminde **haber**, bazı âlimlerce hadis terimiyle eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Çünkü hadisler, Peygamber hakkında haberlerdir. Bazı âlimler ise hadisi Peygamber'den nakledilenler, haberi ise Peygamber dışındaki sahâbe ve tâbiûndan nakledilenler anlamına kullanmışlardır. Haberi, hadisi de içine alacak şekilde Hz. Peygamber, sahâbe ve tâbiûndan nakledilenler anlamına kullananlar da vardır. Bu son anlamıyla haber, hadisten daha geniş anlamlıdır. Her hadis aynı zamanda haberdir ama her haber hadis değildir.

Peygamberden gelenlere haber, sahâbeden gelenlere **eser** diyenler de olmuştur.

HADİSİN İKİ TEMEL ÖGESİ: İSNÂD VE METİN

1-İsnâd (الاسناد) veya sened: Hadis ilminde **isnad** denildiğinde, hadislerin başındaki râvî silsilesini gösteren isimlerden oluşan râvîler zinciri anlaşılır. Hadis ilminde, başında senedi yani isnad zinciri zikredilmeyen hadislere **Muallâk Hadis** denir. Hadis tarihinde **Mütekad-dimûn Dönemi** denilen Hicrî ilk dört asırdaki kitaplarda hadisler hep râvî zincirleriyle birlikte verilmiştir.

2-Metin (المتن): Hadiste nakledilen içerik anlamına gelir. İsnad zincirinin peşinden gelen Hz. Peygamber'in sözleri ve davranışlarını ifade eden kısma metin denir.

Hadis İlminde bir hadisin farklı isnad zincirleriyle gelen her bir kanalına **tarîk (طريق)** veya **vech (الوجه)** de denir.

HADİS İLMİ: TANIMI, KONUSU, AMACI

Hadis İlmî, klasik kaynaklarda **İlmü'l-hadîs, Ulûmu'l-hadîs, İlmü'r-rivâye, Usûlü'r-rivâye, İlmü'l-eser** gibi genellikle Arapça (علم) kelimesinin tekil ve çoğuluyla yapılmış isim tamlamalarıyla ifade edilir.

İbn Cemâa, hadis ilmini "Hadislerin senet ve metinlerinin halleri ile ilgili kurallar ilmidir" diye tanımlar. Büyük hadis âlimi İbn Hacer'in tanımı ise "**Râvî** (rivayet eden) ve **mervî'nin** (rivayet edilen metinlerin) hallerini bildiren kaideler bilgisidir" şeklindedir.

TEFSİR TARİHİ VE USULÜ

KUR'ÂN'IN NÜZÛL SÜRECİ: VAHİY

Vahyin Tanımı: Vahy, v-h-y (وحى) kelimesinin mastarı olup sözlükte, gizli ve süratli bir şekilde bildirmek, seslenmek, gizli konuşmak, intikal ettirmek, elçi göndermek ve içgüdü gibi anlamlara gelmektedir.

Vahyin terim olarak tanımı ise şöyledir: "Yüce Allah'ın insanlara ulaştırmak istediği mesajlarını peygamberlerine, alışılmıştan dışında gizli bir yolla süratli bir şekilde bildirmesidir".

Vahyin Başlangıcı

Hz. Âişe'nin rivayeti ile: "Resûlullah'ın vahiy başlangıcı uykuda **rüyayı sâdika** yani, doğru rüya görmekle olmuştur.

Hıra Dağı'ndaki mağaraya çekilip orada belirli gecelerde tek başına ailesinin yanına dönmeden **tehannüs** - yani ibâdet - ederdi.

İlk vahiy hıra mağarasında nazil oldu. (Alak 1-5)

İlk vahiyden sonra Hatice, Hz. Peygamber'i alıp amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e götürdü.

Varaka şöyle dedi: "Bu gördüğün, Allah'ın Mûsâ'ya gönderdiği Nâmûs'tur (melektir).

Vahyin bir müddet kesilmesinden (fetret devrinden) sonra **ilk defa** Müddessir sûresinin baş tarafının nâzil olduğu rivâyet edilmektedir.

Vahyin Keyfiyeti

Vahyin keyfiyeti, Allah ile Peygamberi arasında olan bir sırdır, başka bir ifade ile bu, fizik ötesi bir hâdisedir. İnsan aklının bu sırrı tam olarak kavraması mümkün değildir.

Vahyin Çeşitleri

İslâm âlimleri vahyi, **metlûv** (okunan) ve **gayr-i metlûv** (okunmayan) olarak ikiye ayırmışlardır. Bu hususta Cüveynî'nin taksimi şöyledir:

1. Allah Cebrâil'i, Allah şöyle şöyle yapmanı emrediyor diye Resûlüne gönderir. Cebrâil de Allah'ın dediklerini kavrayarak Hz. Peygamber'e gelir ve Rabbinin söylediklerini ona iletir.

2. Yüce Allah Cebrâil'e, "bu kitabı/metni Peygamber'e aynen oku" diye emreder; Cebrâil de en ufak bir değişiklik yapmadan Allah'ın kelâmını olduğu gibi/harfiyyen Resûlullah'a indirir.

Cüveynî'nin taksimine göre hadîs/sünnet de vahiy kaynaklıdır.

Vahyin Geliş Şekilleri

"Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilettiğini vahyeder" (Şûrâ (42), 51).

Yüce Allah şu âyette vahyin üç türlü gelebileceğini haber vermektedir:

1. Allah'ın iletmek istediği mesajları peygamberinin kalbine doğrudan bırakması/yerleştirmesi.
2. Vahyi peygamberine bir perde arkasından bildirmesi. Hz. Mûsâ'ya ağaçtan nidâ etmesi bu tür bir vahiy çeşididir.
3. Vahiy getirmekle görevlendirdiği bir meleği elçi olarak göndermesi. Kur'ân bu şekilde yani, Cebrâil vâsıtası ile indirilmiştir.

Resûlullah'a Vahyin Geliş Şekilleri

1. Hz. Peygamber'in uyurken gördüğü sâdik rüyalar.
2. Cebrâil'in aslî suretiyle görünerek vahiy getirmesi. Cebrâil'in aslî suretiyle vahiy getirmesi **iki defa** meydana gelmiştir.
3. Cebrâil'in görünmeden çingirak sesine benzer bir sesle vahiy getirmesi. Hz. Peygamber'e gelen vahyin en ağır şekli bu idi. Vahyin bu şekli, tehdîd ve vâid ifade eden âyet ve sûrelere mahsustu.
4. Hz. Peygamber uyanık iken meleğin görünmeksizin onun kalbine ilâhî vahiy ilkâ etmesi.
5. Cebrâil'in insan sûretine girerek vahiy getirmesi. Meleğin daha ziyade Dihye el-Kelbî şekline girerek Hz. Peygamber'e vahiy getirdiği belirtilmektedir.

Vahy Esnasında Görülen Haller

İnsanın beşerî sıfatlar içinde Allah'ın hitâbına muhâtap olması oldukça zordur. Kur'ân bu durumu şu âyetiyle ortaya koymaktadır.

"Şüphesiz ki biz sana ağır bir söz vahyedeceğiz" (Müzzemmil (73), 5).

İSLAM TARİHİ VE İSLAM AHLAKI

6. ÜNİTE

Siyerin Tanımı: Gidişât; Resûlullah (s.a.s) hayatını, güzel ahlâkını, üstün vasıflarını anlatan ilim dalı; bu hususta yazılmış kitaplara verilen isim.

Siyer-i Nebi Yazarları

Öncüler

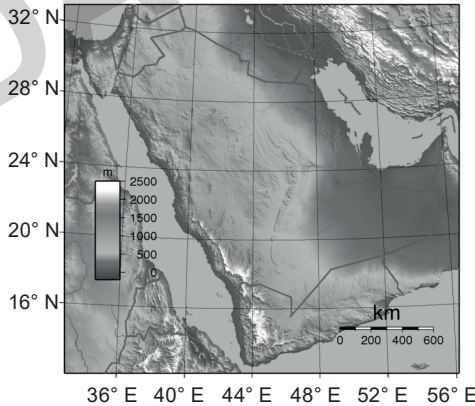
Zübeyr b. Avam, Urve 642-712 ve Zühri 741

Meşhurlar

- ❖ İbn İshâk (ö. 151/768)
- ❖ İbn Kuteybe (ö. 276/889)
- ❖ İbnü'l-Esîr (ö. 630/1233)
- ❖ İbn Kesîr (ö. 774/1373)
- ❖ İmam-ı Zehebî (ö 4 Şubat 1348)
- ❖ Makrîzî (ö. 845/1442)
- ❖ Kastallânî (ö. 923/1517)
- ❖ Şâmî (ö 7 Şubat 1536)
- ❖ Diyarbekri (ö 1582)

Hz. Muhammed'in Peygamber Olarak Gönderildiği Ortam

Coğrafi Durum

Arabistan'ın coğrafi durumu hakkında bilgi veren İslâm coğrafyacılarından Asmaî (ö. 217/832), sınırlarını tarif ederken yarımada'yı Yemen, Necid, Hicaz ve Tihâme olmak üzere dört bölüme ayırmıştır.

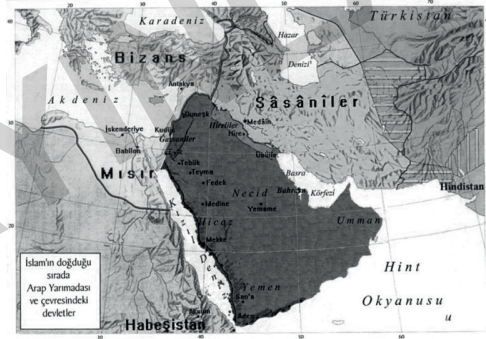
Tihame Ovası: Arabistan'ın Kızıldeniz sahilindeki dar kıyı ovası. Kuzeyde Akabe körfezinden başlayarak gü-

neyde Yemen'de Aden'e kadar hemen hemen kesintisiz biçimde devam eder.

Hicaz: Arabistan yarımadasında Kızıldeniz'in doğu sahili boyunca uzanan ve Haremeyn ile mîkât yerlerini içine alan coğrafi bölge. Önemli şehirleri Mekke, Medine ve Taif.

Necid Platosu: Arabistan'ın merkezî kesimi, ortalama yüksekliği 500-800 m. arasında değişen fakat üzerinde 1000 metreyi aşabilen yükseklikler de bulunan basık bir plato işgal eder.

Siyasi Durum

Nebatiler: Araplar'ın, yazılarını aldıkları ve dillerinden, dinlerinden etkilendikleri en yakın akrabaları. Filistin güneyi ile akabe körfezi arasında yerleşmiştir. En önemli şehri Petra'dır. Halkı putperestti. Roma **106 yılında** Nabati hükümdarlığına son vermiştir. Hz. Peygamber devrinde Medine'de bir Nabat Pazarı (Suku'n- Nabat) nın olduğu bilinmektedir.

Tedmürlüler: M.Ö. I. yüzyıldan itibaren mevcut olduğu anlaşılan Tedmür Krallığı özellikle Nabatî Kral'ın ortadan kalkmasıyla gelişmiştir. Krallığın merkezi olan Tedmür şehri, şam'ın 260 km. kuzeydoğusunda ve Fırat nehrinin 140 km. batısında yer alır. Şehrin kuruluşu Hz. Süleyman'a nispet edilmiş, buna benzer görüşler İslâm kaynaklarında da aktarılmıştır.

Tedmür **634 yılında** İslâm komutanı Halid b. Velid'e teslim olmuştur.

Gassânîler: Tedmür Krallığı'nın M.S. III. yy sonlarına doğru gücünü kaybettiği sıralarda Kuzey Arabistan'da iki devlet güçlenmeye başladı. Bunlar, Me'rib Barajı'nın yıkılması üzerine güneyden kuzeye göç eden Araplar tarafından kurulmuş olan Gassânîler ile Hîreliilerdir.

DİNİ VE MESLEKİ GENEL KÜLTÜR

7. ÜNİTE

İMAN ESASLARI, BİREYSEL VE TOPLUMSAL BOYUTU

Akaid, akd kökünden türetilmiş olan akîde kelimesinin çoğuludur. Akîde, sözlükte “gönülden bağlanılan, düğüm atmışçasına sağlam inanılan şey” demektir. Dinî literatürde akîde, “inanılması zorunlu olan ilke” (iman esası), çoğulu olan akaid kelimesi ise “İslâm dininde inanılması farz olan hususlar, iman esasları, dinin temel kural ve hükümleri” anlamına gelmektedir. Buna göre, dinin temel kural ve hükümlerini oluşturan iman esaslarından bahseden ilme de akaid ilmi denir.

İslâm akaidinin ilk ve en önemli kaynağı Kur’ân-ı Kerîm, daha sonra da sahih hadislerdir.

İslâm akaidini oluşturan esaslar, hem kesin delile dayanmaktadır hem de apaçıktır. Zamana, mekâna, fert ve toplumlara göre değişiklik göstermez. Bu hükümler bir bütün teşkil edip, bölünme kabul etmezler. Yani bir kısmına inanıp bir kısmına inanmamak söz konusu olamaz.

İmanın Mahiyeti:

İman sözlükte, **bir kişiyi** söylediği sözde tasdik etmek, doğrulamak, söylediğini kabullenmek, gönül huzuru ile benimsemek, karşısındakine güven vermek, güvenlikte olmak, şüpheye yer vermeyecek biçimde içten ve yürekten inanmak” anlamlarına gelir.

Terim olarak ise, “Hz. Peygamber’i Allah Teâlâ’dan getirdiği kesin olarak bilinen hükümlerde (zarûrât-ı dîniyye) tasdik etmek, onun haber verdiği şeyleri tereddütsüz kabul edip bunların gerçek ve doğru olduğuna gönülden inanmak” demektir. Buna göre, imanın özü kalbin tasdikidir.

1. İmanın Bireysel Boyutu

İman inanılacak şeyleri tasdikten ibarettir, yani kalpte, gönülden ve zihinde oluşur. İkrar olarak izhar edilmediği takdirde kişiye has mahiyettedir ve diğer insanlar tarafından bilinemez. Bununla beraber, sırf kalpte olan haliyle de yani ikrar edilmese de makbul ve geçerlidir. Ancak inanan kişinin sosyal ve hukuki planda Müslüman muamelesi görmesi imanının izharıyla, telaffuz ve ifadeyle (ikrar) mümkündür.

a. İnanılacak Hususlar Açısından İman

1. İcmâlî İman: İnanılacak şeylere kısaca ve toptan inanmak demektir. İmanın en özlü ve en kısa şekli olan iman, tevhit ve şahadet kelimelerinde özetlenmiştir. İmanın ilk derecesi ve İslâm’ın direği budur. Aslında Allah’ın elçisini tasdik etmek, getirdiği bütün hükümleri tasdik etmek demektir.

2. Tafsîlî İman: İnanılacak şeylerin her birine, açık ve geniş şekilde, ayrıntılı olarak inanmaya tafsili iman denir. Üç derecede incelenir.

☞ Allah’a, Hz. Muhammed’in onun peygamberi olduğuna ve ahiret gününe inanmaktır.

☞ Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, âhiret gününe, öldükten sonra tekrar dirilmeye, cennet ve cehennem, sevap ve azabın varlığına, kaza ve kadere ayrı ayrı inanmaktır. Âmentü ile ifade edilen prensiplerdir.⁶²

☞ Hz. Peygamberin Allah katından getirdiği ve bize kadar tevatür yoluyla gelen bütün haberleri ve hükümleri tasdik etmektir.

b. Bilinçli Olup Olmaması Yönüyle İman

1. Taklîdî İman: Delillere dayalı olmaksızın sadece çevrenin telkini ile vücut bulan, kişinin İslâm toplumunda büyümüş olmasının tabii sonucu olarak oluşan bir imandır.

2. Tahkîkî İman: Delillerle, bilgiye araştırma ve kavramaya dayalı imandır. **Asıl** olan böyle bir imana sahip olmaktır.

c. İmanın Artması ve Eksilmesi

İman, inanılması gereken esaslar açısından artmaz ve eksilmez. Bunlardan biri inkar edilse iman edilmiş olmaz. Meselâ meleklerle inanmasa veya namazın farz yahut adam öldürmenin haram oluşunu inkâr etse, iman etmiş sayılmaz. Bu durumda iman gerçekleşmediğinden artması ve eksilmesi söz konusu olamaz.

Ancak iman güçlü veya zayıf olabilir. Kiminin imanı tam anlamıyla içine sinmiş ve kuvvetli iken, kiminki iştirme ve düşünmeye bağlı bilgi ve inanç seviyesinde kalmıştır. Bu tür farklılıkların bulunduğu yine ayetle sabittir.⁶³

d. İmanın Geçerli Olmasının Şartları:

☞ İmanın dünyada hür iradeye dayalı bir tercih olması, ye’s halinde gerçekleşmemiş olması gerekir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ 1982 ANAYASASI

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ VE GENEL ESASLAR

8.ÜNİTE

1.BÖLÜM

BAŞLANGIÇ

Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yönünde;

Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan **hiçbir kişi** ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılacak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ve mutlak sadakatle yorumlanıp uygulanmak üzere.

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye aşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve tevdi olunur.

Örnek Soru

Aşağıdakilerden hangisi 1982 Anayasası'nın Başlangıç metninde yer almamıştır?

- A) Türk Devletinin bölünmez bütünlüğü
- B) Yargı bağımsızlığı ilkesi
- C) Atatürk milliyetçiliği
- D) Atatürk inkılap ve ilkeleri
- E) Millet iradesinin mutlak üstünlüğü

Cevap B

BİRİNCİ KISIM GENEL ESASLAR

Madde -1:	Devletin şekli
Madde -2:	Cumhuriyetin nitelikleri
Madde -3:	Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
Madde -4:	Değiştirilemeyecek hükümler
Madde -5:	Devletin temel amaç ve görevleri
Madde -6:	Egemenlik
Madde -7:	Yasama yetkisi
Madde -8:	Yürütme yetkisi ve görevi
Madde -9:	Yargı yetkisi
Madde-10:	Kanun önünde eşitlik
Madde-11:	Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü

I. Devletin şekli: -Madde 1

Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri: -Madde 2

Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

TEMEL HAKLAR VE ÖDEVLER

2. BÖLÜM

İKİNCİ KISIM TEMEL HAKLAR VE ÖDEVLER

Genel Hükümler

- ☐ Temel hak ve hürriyetlerin niteliği
- ☐ Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması
- ☐ Temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmaması
- ☐ Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması
- ☐ Yabancıların durumu

Kişinin Hakları ve Ödevleri (Negatif Statü Hakları - Koruyucu Haklar)

- ☐ Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı
- ☐ Zorla çalıştırma yasağı
- ☐ Kişi hürriyeti ve güvenliği
- ☐ Özel hayatın gizliliği ve korunması
- ☐ Yerleşme ve seyahat hürriyeti
- ☐ Din ve vicdan hürriyeti
- ☐ Düşünce ve kanaat hürriyeti
- ☐ Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- ☐ Bilim ve sanat hürriyeti
- ☐ Basın ve yayımla ilgili hükümler
- ☐ Toplantı hak ve hürriyeti
- ☐ Mülkiyet hakkı
- ☐ Hakların korunmasıyla ilgili hükümler
- ☐ İspat hakkı
- ☐ Temel hak ve hürriyetlerin korunması

Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları - İsteme Hakları)

- ☐ Ailenin korunması ve çocuk hakları
- ☐ Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
- ☐ Kamu yararı
- ☐ Çalışma ve sözleşme hürriyeti
- ☐ Çalışma ile ilgili hükümler
- ☐ Toplu iş sözleşmesi, grev hakkı ve lokavt

- ☐ Ücrette adaletin sağlanması
- ☐ Sağlık, çevre ve konut
- ☐ Gençlik ve spor
- ☐ Sosyal güvenlik hakları
- ☐ Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- ☐ Sanatın ve sanatçının korunması
- ☐ Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları

Siyasi Haklar ve Ödevler (Aktif Statü Hakları, Katılma Hakları)

- ☐ Türk vatandaşlığı
- ☐ Seçme, seçilme ve siyasî faaliyette bulunma hakları
- ☐ Siyasi partilerle ilgili hükümler
- ☐ Kamu hizmetlerine girme hakkı
- ☐ Vatan hizmeti
- ☐ Vergi ödevi
- ☐ Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı

Örnek Soru

1982 Anayasası'na göre, aşağıdakilerden hangisi siyasi haklar ve ödevler başlığı altında düzenlenmemiştir?

- A) Türk vatandaşlığı
- B) Vergi ödevi
- C) Kamu hizmetlerine girme hakkı
- D) Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı
- E) İspat hakkı

Cevap E

Örnek Soru

1982 Anayasası'na göre aşağıdakilerden hangisi kişinin hakları ve ödevleri arasında düzenlenmiştir?

- A) Toprak mülkiyeti
- B) Çalışma hakkı ve ödevi
- C) Mal bildirimini
- D) Zorla çalıştırma yasağı
- E) Ücrette adalet sağlanması

Cevap D

YASAMA

3. BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ KISIM CUMHURİYETİN TEMEL ORGANLARI

BİRİNCİ BÖLÜM Yasama

I. Türkiye Büyük Millet Meclisi

A. Kuruluşu: –Madde 75

Türkiye Büyük Millet Meclisi genel oyla seçilen altıyüz milletvekilinden oluşur.

B. Milletvekili seçilme yeterliliği: –Madde 76

Onsekiz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

En az ilkokul mezunu olmayanlar, kısıtlılar, askerlikle ilişiği olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam **bir yıl** veya **daha fazla** hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, Resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile milletvekili seçilemezler.

Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ve Silahlı Kuvvetler mensupları, görevlerinden çekilmedikçe, aday olamazlar ve milletvekili seçilemezler.

C. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanının seçim dönemi: –Madde 77

(Değişik: 21/1/2017-6771/4 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri **beş yılda** bir aynı günde yapılır.

Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması halinde 101 inci madde-deki usule göre ikinci oylama yapılır.

D. Seçimlerin geriye bırakılması ve ara seçimler: –Madde 78

Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin **bir yıl** geriye bırakılmasına karar verebilir.

Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, erteleme kararındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması halinde, ara seçime gidilir. Ara seçim, her seçim döneminde **bir defa** yapılır ve genel seçimden **otuz ay** geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin **üç ay** içinde yapılmasına karar verilir.

Genel seçimlere **bir yıl** kala, ara seçimi yapılamaz.

(**Ek fıkra: 27/12/2002-4777/2 md.**) Yukarıda yazılı hal-lerden ayrı olarak, bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden **doksan gündün** sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu fıkra gereği yapılacak seçim-lerde Anayasanın 127 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü uygulanmaz.

Örnek Soru

İki genel seçim arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi üye-liklerinde boşalma olması durumunda yapılan seçime ne ad verilir?

- A) Ara seçim
- B) Erken seçim
- C) Halk oylaması
- D) Seçimlerin geriye bırakılması
- E) Güven oylaması

Cevap A

E. Seçimlerin genel yönetim ve denetimi: –Madde 79

Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır.

YÜRÜTME

4. BÖLÜM

İKİNCİ BÖLÜM Yürütme

1. Cumhurbaşkanı

A. Adaylık ve seçimi: –Madde 101

(Değişik: 21/1/2017-6771/7 md.)

Cumhurbaşkanı, **kırk yaşını** doldurmuş, yükseköğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip Türk vatandaşları arasından, doğrudan halk tarafından seçilir.

Cumhurbaşkanının görev süresi **beş yıldır**. Bir kimse **en fazla iki defa** Cumhurbaşkanı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığına;

- ☑ Siyasi parti grupları,
- ☑ En son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler,
- ☑ En az yüzbin seçmen aday gösterebilir.

Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada **en çok** oy almış **iki aday** katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.

İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması halinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir. Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.

Seçimlerin tamamlanamaması halinde, yenisi göreve başlayınca kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

B. Seçimi: –Madde 102

(Mülga: 21/1/2017-6771/16 md.)

C. Andiçmesi: –Madde 103

Cumhurbaşkanı, görevine başlarken Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde aşağıdaki şekilde andiçer:

“Cumhurbaşkanı sıfatıyla, Devletin varlığı ve bağımsızlığını, vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü, milletin kayıtsız ve şartsız egemenliğini koruyacağıma, Anayasaya, hukukun üstünlüğüne, demokrasiye, Atatürk ilke ve inkılaplarına ve laik Cumhuriyet ilkesine bağlı kalacağıma, milletin huzur ve refahı, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerinden yararlanmasını, Türkiye Cumhuriyetinin şan ve şerefini korumak, yüceltmek ve üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getirmek için bütün gücümle çalışacağıma Büyük Türk Milleti ve tarih huzurunda, namusum ve şerefim üzerine andiçerim.”

D. Görev ve yetkileri: –Madde 104

(Değişik: 21/1/2017-6771/8 md.)

Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.

Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının **ilk günü** Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.

Kanunları yayımlar.

Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.

YARGI

5. BÖLÜM

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Yargı

I. Genel hükümler

A. Mahkemelerin bağımsızlığı: –Madde 138

Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

B. Hakimlik ve savcılık teminatı: –Madde 139

Hakimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe Anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

C. Hakimlik ve savcılık mesleği: –Madde 140

Hakimler ve savcılar adli ve idari yargı hakim ve savcıları olarak görev yaparlar. Bu görevler meslekten hakim ve savcılar eliyle yürütülür.

Hakimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hakim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması

açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.

Hakimler ve savcılar **altmışbeş yaşını** bitirinceye kadar hizmet görürler; askeri hakimlerin yaş haddi, yükselme ve emeklilikleri kanunda gösterilir.

Hakimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, Resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.

Hakimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar.

Hakim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idari görevlerde çalışanlar, hakimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tabidirler. Bunlar, hakimler ve savcılara ait esaslar dairesinde sınıflandırılır ve derecelendirilirler, hakimlere ve savcılara tanınan her türlü haklardan yararlanırlar.

Örnek Soru

1982 Anayasası'na göre hâkimler ve savcılar idari görevleri yönünden aşağıdakilerden hangisine bağlıdır?

- A) İçişleri Bakanlığı
- B) Hâkimler ve Savcılar Kurulu
- C) Danıştay
- D) Adalet Bakanlığı
- E) Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cevap D

D. Duruşmaların açık ve kararların gerekçeli olması: –Madde 141

Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir.

Küçüklerin yargılanması hakkında kanunla özel hükümler konulur.

Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.

Davaların **en az** giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU

9. ÜNİTE

KISIM - I Genel Hükümler

BÖLÜM: 1 Kapsam, Amaç, Temel İlkeler, İstihdam Şekil- leri

Kapsam: –Madde 1

Bu Kanun, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanır.

Sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu Kanunda belirtilen özel hükümler uygulanır.

Anayasa Mahkemesi üye ve yedek üyeleri ile raporörleri; hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerden sayılan görevlerde bulunanlar, Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay savcı ve yardımcıları, Üniversitelerin, İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üye ve yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri, Genelkurmay Mehtaran Bölüğü Sanatçıları, Devlet Tiyatrosu ile Devlet Opera ve Balesi ve Belediye Opera ve tiyatroları ile şehir ve belediye konservatuvar ve orkestralarının sanatkar memurları, uzman memurları, uygulatıcı uzman memurları ve stajyerleri; Spor-Toto Teşkilatında çalışan personel; subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler ile Emniyet Teşkilatı mensupları özel kanunları hükümlerine tabidir.

Amaç: –Madde 2

Bu Kanun, Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler.

Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulur.

Temel ilkeler: –Madde 3

Bu kanunun temel ilkeleri şunlardır:

Sınıflandırma:

A) Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan Devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır.

Kariyer:

B) Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanı sağlamaktır.

Liyakat:

C) Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.

Örnek Soru

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre "Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânını sağlamaktır" ifadesi hangi temel ilkenin açıklamasıdır?

- A) Sınıflandırma B) Kariyer C) Derece
D) Kademe E) Liyakat

Cevap B

İstihdam şekilleri: –Madde 4

Kamu hizmetleri; memurlar, sözleşmeli personel, geçici personel ve işçiler eliyle gördürülür.

A) Memur:

Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler, bu Kanunun uygulanmasında memur sayılır.

Yukarıdaki tanımlananlar dışındaki kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili olanlar da memur sayılır.

633 SAYILI DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

10.
ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM

Görev: –Madde 1

İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Cumhurbaşkanlığına bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur.

(*Ek fıkra: 12/7/2013-6495/4 md.*) Diyanet İşleri Başkanlığı ve Başkanlığın izin verdiği vakıf, kurum ve kuruluşlar dışında, diğer kurum ve kuruluşlar ile özel ve tüzel kişiler tarafından “Diyanet” kelimesi isim, unvan ve marka olarak kullanılmaz.

Kuruluş: –Madde 2

Başkanlık, merkez teşkilatı, taşra teşkilatı ve yurt dışı teşkilatından oluşur. Başkanlık merkez teşkilatı ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

(*Mülga ikinci fıkra: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.*)

Başkan: –Madde 3

(*Değişik: 1/7/2010-6002/2 md.*)

Başkanlığın **en üst** amiri olan Diyanet İşleri Başkanı, Başkanlığı temsil eder. Başkan din hizmetlerinin etkin ve verimli sunulması için gerekli tedbirleri alır. Bu amaçla; kaynakların etkin kullanımını sağlar; hizmetlerin düzenlenmesi, yürütülmesi, koordinasyonu ve denetlenmesi görevlerini yerine getirir; strateji, hedef ve performans kriterlerini belirleyip uygulanmasını temin eder; din hizmetleri ile ilgili ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapar.

Başkan, Başkanlığın görev alanına giren konularda meydana gelen gelişmelere ve ihtiyaçlara göre birimlere görev verir.

(*Mülga üçüncü fıkra: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.*)

Başkan yardımcıları: –Madde 4

(*Değişik: 1/7/2010-6002/3 md.*)

Başkanın vereceği görevleri yapmak ve Başkana karşı sorumlu olmak üzere **en fazla** beş Başkan yardımcısı atanabilir.

Başkanın bulunmadığı hallerde, Başkanın göstereceği başkan yardımcılarının birisi, Başkanın göstermediği

hallerde Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı Diyanet İşleri Başkanına vekalet eder.

Din İşleri Yüksek Kurulu: –Madde 5

(*Değişik: 1/7/2010-6002/4 md.*)

Din İşleri Yüksek Kurulu, Başkanlığın dini konularda en yüksek karar ve danışma organı olup **on altı** üyeden oluşur. Diyanet İşleri Başkanı, Aday Tespit Kurulunca **en az** lisans düzeyinde dini yüksek öğrenim görmüş veya dini ilimlerde temayüz etmiş kişiler arasından belirlenen **yirmi dört adaydan** on iki, ayrıca ilahiyat fakültesi öğretim üyelerinden **dört kişiyi** Kurul üyeliğine atanmak üzere tespit eder.

Kurul üyelerinin görev süresi **beş yıldır**. (*Mülga ikinci cümle: 2/7/2018 - KHK/703/141 md.*) Yeni üye atanıncaya kadar süresi biten üyenin görevi devam eder. Üyeliklerde herhangi bir sebeple boşalma olması halinde, Aday Tespit Kurulunca seçilmiş olan adaylar veya ilahiyat fakültesi öğretim üyeleri arasından bulunduğu kontena göre, **otuz gün** içinde yeni üye atanır. Atanan üye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar.

Din İşleri Yüksek Kurulu kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla bir başkan ve bir başkan vekili seçer.

Kurul, üye tam sayısının; salt çoğunluğu ile toplanır ve salt çoğunluğu ile karar alır.

Din İşleri Yüksek Kurulunun görevleri şunlardır:

- İslam dininin temel bilgi kaynaklarını ve metodolojisini, tarihî tecrübesini ve güncel talep ve ihtiyaçları dikkate alarak dinî konularda karar vermek, görüş bildirmek ve dinî soruları cevaplandırmak.
- Dinî konularda telif, tercüme, inceleme ve araştırmalar yapmak, yaptırmak, ihtiyaç duyduğu konularda inceleme ve araştırma grupları oluşturmak, bu hususta yurt içi veya yurt dışındaki uzman kişi ve kuruluşlardan yararlanmak, gerektiğinde bu alanlarda hizmet satın almak ve sonuçlarını Başkanlığa sunmak.
- Yurt içinde ve yurt dışında İslam dinine mensup farklı dinî yorum çevrelerini, dinî-sosyal teşekkülleri ve geleneksel dinî-kültürel oluşumları incelemek, değerlendirmek, bu konularda ilmi ve istişari toplantılar, konferanslar düzenlemek ve çalışmalar yapmak.
- Yurt içinde ve yurt dışında İslam dini ile ilgili gelişmeleri, dinî, ilmi faaliyetleri, neşriyatı ve dinî propaganda

3071 SAYILI DİLEKÇE HAKKININ KULLANILMASINA DAİR KANUN

11.
ÜNİTE

Amaç: –Madde 1

(Değişik: 2/1/2003-4778/23 md.)

Bu Kanunun amacı, Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma haklarının kullanılma biçimini düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(Değişik: 2/1/2003-4778/24 md.)

Bu Kanun, Türk vatandaşları ve Türkiye'de ikamet eden yabancılar tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi ile idarî makamlara yapılan dilek ve şikâyetler hakkındaki başvuruları kapsar.

Dilekçe hakkı: –Madde 3

Türk vatandaşları kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara yazı ile başvurma hakkına sahiptirler.

(Ek: 2/1/2003-4778/25 md.) Türkiye'de ikamet eden yabancılar karşılıklılık esasını gözetilmek ve dilekçelerinin Türkçe yazılması kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.

Çıkmış Soru

3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'a göre dilekçe hakkıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Türkiye Büyük Millet Meclisine yapılan dilek ve şikâyetler hakkındaki başvurular bu Kanun kapsamındadır.
- Türkiye'de ikamet eden yabancılar, karşılıklılık esasını gözetilmek kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.
- Dilekçede, başvuru sahibinin adı, soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.
- Yabancılar, dilekçelerini Türkçe yazmak kaydıyla bu haktan yararlanabilirler.
- Konusuyla ilgili olmayan bir idarî makama verilen dilekçe, reddedilerek başvuru sahibine iade edilir.

Cevap E

Dilekçede bulunması zorunlu şartlar:

–Madde 4

(Değişik: 2/1/2003-4778/26 md.)

Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerde, dilekçe sahibinin

adı-soyadı ve imzası ile iş veya ikametgâh adresinin bulunması gerekir.

Gönderilen makamda hata: –Madde 5

Dilekçe, konusuyla ilgili olmayan bir idari makama verilmesi durumunda, bu makam tarafından yetkili idari makama gönderilir ve ayrıca dilekçe sahibine de bilgi verilir.

İncelenemeyecek dilekçeler: –Madde 6

Türkiye Büyük Millet Meclisine veya yetkili makamlara verilen veya gönderilen dilekçelerden;

- Belli bir konuyu ihtiva etmeyenler,
- Yargı mercilerinin görevine giren konularla ilgili olanlar,
- 4 üncü maddede gösterilen şartlardan herhangi birini taşımayanlar,

İncelenemezler.

Dilekçenin incelenmesi ve sonucunun bildirilmesi: –Madde 7

(Değişik: 2/1/2003-4778/27 md.)

Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine **en geç otuz gün** içinde gerekçeli olarak cevap verilir. İşlem safahatının duyurulması halinde alınan sonuç ayrıca bildirilir.

Çıkmış Soru

3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'a göre Türk vatandaşlarının ve Türkiye'de ikamet eden yabancıların kendileri ve kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri konusunda yetkili makamlara yaptıkları başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlemin safahatı hakkında dilekçe sahiplerine, kural olarak en geç kaç gün içinde gerekçeli olarak cevap verilir?

- A) 30 B) 45 C) 60 D) 90 E) 120

Cevap A

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI ATAMA VE YER DEĞİŞTİRME YÖNETMELİĞİ

12. ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, Başkanlığın merkez ve taşra teşkilatına **ilk defa** veya yer değiştirme suretiyle atanacak memurların niteliklerini belirlemek, atama ve yer değiştirme usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, Başkanlık merkez ve taşra teşkilatında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (A) bendine göre görev yapan Devlet memurlarının atama ve yer değiştirmelelerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelik, 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 19/4/1983 tarihli ve 83/6525 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmeliğe dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 4

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Başkan:** Diyanet İşleri Başkanı,
- Başkanlık:** Diyanet İşleri Başkanlığını,
- Cami:** Başkanlığın denetimindeki cami ve mescitleri,
- Cami görevlileri:** İmam-hatip ve müezzin-kayyımları,
- Dini yükseköğrenim:** İlahiyat fakültesi, İslami ilimler fakültesi, Yüksek İslam Enstitüsü veya ilahiyat ön lisans programlarından mezun olmayı,
- Eşdeğer kadrolar:** Bu Yönetmelik kapsamındaki personelden il müftü yardımcısı ve **daha alt** düzeyde bulunan kadrolarla benzer ve eşit düzeyde olan kadroları,
- İhtisas kursu:** Temel İslam Bilimleri alanında uzmanlaşmak amacıyla, **en az** lisans düzeyinde dini yükseköğrenim görmüş personele yönelik açılan kursu,

g) İhtisas kursu belgesi: Temel İslam Bilimleri alanında uzmanlaşmak amacıyla, **en az** lisans düzeyinde dini yükseköğrenim görmüş personele yönelik açılan kursu başarıyla bitirenlere verilen belgeyi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Atamalarda Aranacak Genel ve Özel Şartlar ile İstenecek Belgeler

Genel şartlar: –Madde 5

(1) Başkanlıktaki kadrolara **ilk defa** atanacaklarda aşağıdaki genel şartlar aranır:

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendindeki şartları taşımak.
- (Değişik:RG-13/9/2023-32308)** Atanmalarında dini öğrenim şartı esas alınan unvanlar bakımından; itikat, ibadet, tavır ve hareketlerinin İslâm törelerine uygun olduğu şeklinde ortak bir nitelik taşımak.
- Bu Yönetmelikte zikredilen grup ve sınıf hizmetine tabi personel zorunlu yer değiştirmeye tabi olup, grup ve sınıf hizmetine tabi olmayan personel ise zorunlu yer değiştirmeye tabi değildir.

Özel şartlar: –Madde 6

(1) Bu Yönetmelik kapsamındaki kadrolara atanacaklarda aşağıdaki özel şartlar aranır:

- Başkan olarak atanabilmek için;
  - En az **dört yıllık** dinî yükseköğrenim mezunu olmak,
  - Başkanlıkta müftülük veya üstü görevlerde **on yıl** veya vaiz olarak **yirmi yıl** veya ilahiyat fakültelerinde öğretim üyesi olarak toplam **on yıl** görev yapmış olmak,
  - Kırk yaşını** tamamlamış olmak,
- Başkan yardımcısı olarak atanabilmek için;
  - En az **dört yıllık** dinî yükseköğrenim mezunu olmak,
  - Başkanlıkta **en az üç yılını** müftülük, dengi veya üstü görevlerde geçirmiş olmak kaydıyla **on yıl** veya vaiz olarak **on beş yıl** veya ilahiyat fakültelerinde **beş yıl** öğretim üyesi olmak üzere toplam **on yıl** görev yapmış olmak,

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DİSİPLİN AMİRLERİ YÖNETMELİĞİ

13.
ÜNİTE

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapan Devlet memurlarının disiplin amirlerini belirlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik hükümleri, Diyanet İşleri Başkanlığı merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre görev yapan Devlet memurları hakkında uygulanır.

Dayanak: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 124 üncü maddesi ile 29/4/2021 tarihli ve 3935 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinin 5 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Disiplin amirleri: –Madde 4

(1) Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapan Devlet memurlarının disiplin amirleri, bu Yönetmeliğin eki EK-1’de yer alan “Diyanet İşleri Başkanlığı Disiplin Amirleri Cetveli”nde gösterilmiştir.

Disipline ilişkin usul ve esaslar bakımından uygulanacak mevzuat: –Madde 5

(1) Disipline ilişkin usul ve esaslar bakımından 657 sayılı Kanun ile Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik: –Madde 6

(1) 22/2/2012 tarihli ve 28212 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Diyanet İşleri Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük: –Madde 7

(1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme: –Madde 8

(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Diyanet İşleri Başkanı yürütür.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI SINAV YÖNETMELİĞİ

14. ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, Diyanet İşleri Başkanlığında bir kadroya **ilk defa**, açıktan veya naklen atanacaklar için açılacak sınavları, sınav konularını, (**Değişik ibare:RG-8/2/2014-28907**) (1) sınav komisyonlarının/kurullarının kuruluş ve çalışma usulleri ile diğer hususları düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik, Diyanet İşleri Başkanlığında **ilk defa** Devlet memuru olarak atanacaklar (**Mülga ibare:RG-8/2/2014-28907**), *halen görevde olup görevini veya görev yerini değiştirmek isteyenler* (**Mülga ibare:RG-8/2/2014-28907**) ve *Mesleki Bilgiler Seviye Tespit Sınavına (MBSTS)* katılacaklar hakkında uygulanır.

(2) Müfettiş, müfettiş yardımcısı, Diyanet işleri uzmanı, Diyanet işleri uzman yardımcısı, Din İşleri Yüksek Kurulu uzmanı ve Din İşleri Yüksek Kurulu uzman yardımcısı kadrolarına atanacaklar; vaiz, Kur'an kursu öğreticisi, imam-hatip, müezzin-kayyım kadrolarına **ilk defa** atanacaklar ile bu unvanların kariyer basamaklarına atanacaklar; görevde yükselme ve unvan değişikliği suretiyle atanacaklar hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Dayanak: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelik, 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 4

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Başkan: Diyanet İşleri Başkanı,

b) Başkanlık: Diyanet İşleri Başkanlığını,

c) Cami görevlileri: İmam-hatip ve müezzin-kayyımları,

ç) Mesleki Bilgiler Seviye Tespit Sınavı (MBSTS): Görevlilerin bilgi seviyelerini ölçmek ve mesleki bakımdan göreve en iyi şekilde hazır bulunmalarını

sağlamak amacıyla Başkanlıkça yapılan veya yaptırılan sınavı,

d) Sınav: **İlk defa** Devlet memurluğuna atanacaklar (**Mülga ibare:RG-8/2/2014-28907**) ve *halen görevde olup görevini veya görev yerini değiştirmek isteyenler için düzenlenecek yazılı ve/veya sözlü* (**Mülga ibare:RG-8/2/2014-28907**) sınavı,

e) Sözlü sınav: Bir kadroya atanmak isteyenlerin bilgilerini ölçmek, (**Değişik ibare:RG-8/2/2014-28907**)(1) atanacağı görevin özelliğine göre becerilerini, davranışlarını, ifade ve temsil yeteneğini ve genel durumunu değerlendirmek maksadı ile yapılan sınavı,

f) Taşra teşkilatı: Diyanet İşleri Başkanlığı il ve ilçe müftülükleri ile dini yüksek ihtisas merkezi müdürlükleri ve eğitim merkezi müdürlüklerini,

g) (Mülga:RG-8/2/2014-28907)(1)

ğ) Yarışma sınavı: (**Değişik:RG-18/6/2014-29034**) Halen cami görevlisi olarak veya bir üst görevde çalışmakta olan veya daha önce bu görevleri yapmış olup Başkanlık teşkilatında çalışanlardan cami görevliliği münhal kadrolarına naklen atanmak üzere müracaat edenler için yapılacak sınavı,

h) Yazılı Sınav: (**Değişik:RG-8/2/2014-28907**) Bir kadroya atanmak isteyenlerin bilgilerini ölçmek maksadı ile yapılan sınavı,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sınavlara Dair Genel Esaslar

Temel esaslar: –Madde 5

(1) Sınavlara dair temel esaslar şunlardır:

a) Başkanlıktaki kadrolara **ilk defa** Devlet memuru olarak atanmak isteyenler 2 nci maddedeki istisnalar hariç 18/3/2002 tarihli ve 2002/3975 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulan Kamu Görevlerine **İlk Defa** Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik ve bu Yönetmelik esaslarına göre sınava tabi tutulurlar.

b) Görev veya görev yerlerini değiştirmek için açılan sınavlara katılmak isteyen cami görevlileri, kariyer unvanlar için yapılacak sınavlara katılmak isteyen personel ile yurt dışı, hac ve umre hizmetlerinde görevlendirilmek için Başkanlıkça yapılacak sınavlara katılacak-

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi 1518 Sok.
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

